

Informace k novele zákona
č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů, dopadající na osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) tohoto zákona

- senátní tisk 150/ sněmovní tisk 509

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti daní v souvislosti se zvyšováním příjmů veřejných rozpočtů, senátní tisk č. 150, sněmovní tisk 509 (dále jen „novele zákona“), na základě kterého by mimo jiné mělo dojít ke **změně v osvobození podle § 4 odst. 1 zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů** (dále jen „zákon“).

V případě účinnosti novely zákona od 1. 1. 2020 si může poplatník uplatnit nárok na osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 novely zákona v daňovém přiznání k dani z nemovitých věcí za předpokladu, že má k 1. 1. 2020 krajinný prvek zapsán v evidenci ekologicky významných prvků.

Na zdaňovací období roku 2020 se to může týkat pouze těch krajinných prvků, které budou v evidenci ekologicky významných prvků uvedeny do 31. 12. 2019 (tj. před 1. 1. 2020). V současné době tato evidence již obsahuje data o cca 15 000 krajinných prvcích, které se nacházejí na zemědělsky užívaných pozemcích, nebo k nim přiléhají. Ve vztahu k těmto již evidovaným krajinným prvkům není třeba podávat nový podnět (žádost). V ostatních případech je třeba podat podnět k zapsání krajinného prvku do 31. 12. 2019.

Pokud bude podnět k zaevidování krajinného prvku podán až v roce 2020, bude citované osvobození možné uplatnit až na rok 2021.

Protože se jedná o zcela novou úpravu evidence krajinných prvků prováděnou i ve vztahu k vlastníkům nemovitých věcí, nezemědělcům, uvádíme v následujícím textu podrobné vysvětlení, koho se uvedená změna bude týkat a jakým způsobem a kde je možné si zajistit zaevidování krajinného prvku pro účely uplatnění nároku na přiznání osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) novely zákona.

Současné znění § 4 odst. 1 písm. k) zákona, které je upraveno následovně:

„Od daně z pozemků jsou osvobozeny pozemky remízků, hájů a větrolamů a mezí na orné půdě, trvalých travních porostech, pozemky ochranného pásma vodního zdroje I. stupně a pozemky ostatních ploch, které nelze žádným způsobem využívat,“

mění navrhovaná úprava **§ 4 odst. 1 písmeno k) novely zákona** následovně:

Od daně z pozemků jsou osvobozeny **pozemky v rozsahu, v jakém se na nich nachází**

- 1. ochranné pásmo vodního zdroje I. stupně**
- 2. krajinný prvek skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad, pokud je tento prvek evidován v evidenci ekologicky významných prvků podle zákona upravujícího zemědělství**
- 3. příkop, mokřad, močál, bažina, skalní útvar, rokle nebo strž, pokud jde o pozemky ostatních ploch mimo zastavěné území obce, které nejsou užívány k podnikání**

V případě, že novela zákona bude schválena a publikována ve Sbírce zákonů do konce roku 2019, předpokládá se účinnost od **1. 1. 2020** a vztahují se k ní následující přechodná ustanovení:

1. *Pro daňové povinnosti u daně z nemovitých věcí na zdaňovací období započatá přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i pro práva a povinnosti s nimi související se použije zákon č. 338/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.*
2. **Ustanovení § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 338/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, lze do zdaňovacího období roku 2021 včetně použít pro pozemky, které byly v posledním zdaňovacím období započatém přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona osvobozeny od daně z pozemků podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona č. 338/1992 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.**

Nabyde-li novela zákona účinnosti, bude možné na základě výše uvedených přechodných ustanovení po přechodnou dobu, a to do zdaňovacího období roku 2021 ponechat již přiznané osvobození jak podle § 4 odst. 1 písm. k) zákona, tak i osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) novely zákona. Je tedy umožněno po přechodnou dobu aplikovat osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) za různých zákonem stanovených podmínek, tj. ve znění účinném před novelou zákona, stejně jako ve znění po nabytí účinnosti novely zákona.

Změny vyplývající z novely zákona

1) Osvobození pozemků v rozsahu, v jakém se na nich nachází ochranné pásmo vodního zdroje I. stupně

V případě pozemků ochranného pásma vodního zdroje I. stupně nedochází k žádným změnám. Osvobození uvedené v § 4 odst. 1 písm. k) bodu 1. novely zákona je zachováno ve stejném rozsahu jako osvobození uvedené v § 4 odst. 1 písm. k) zákona. **Poplatníkům tedy nevzniká ve vztahu k novele zákona povinnost podat daňové přiznání k dani z nemovitých věcí.**

2) Osvobození pozemků v rozsahu, v jakém se na nich nachází krajinný prvek skupina dřevin, stromořadí, travnatá údolnice, mez, příkop nebo mokřad, pokud je tento prvek evidován v evidenci ekologicky významných prvků podle zákona upravujícího zemědělství

Základní podmínkou pro uplatnění osvobození od daně z pozemků podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 novely zákona je **zápis krajinných prvků uvedených v tomto ustanovení do evidence ekologicky významných prvků, a to v rozsahu, v jakém se na pozemku nacházejí.** Evidence ekologicky významných prvků je obsažena v evidenci využití půdy (dále jen „LPIS“).

V současné době tato evidence již obsahuje data o cca 15 000 krajinných prvcích, které se nacházejí na zemědělsky užívaných pozemcích, nebo k nim přiléhají.

V případě účinnosti novely zákona od 1. 1. 2020 si může poplatník uplatnit nárok na osvobození podle § 4 odst. 1 písm. k) bodu 2 novely zákona v daňovém přiznání k dani z nemovitých věcí za předpokladu, že má k 1. 1. 2020 krajinný prvek

- skupina dřevin,
- stromořadí,
- travnatá údolnice,
- mez,
- příkop,
- mokřad,

zapsán v evidenci ekologicky významných prvků. Na zdaňovací období roku 2020 se to může týkat pouze těch krajinných prvků, které budou v evidenci ekologicky významných prvků uvedeny do 31. 12. 2019 (tj. před 1. 1. 2020). Jedná se tedy o krajinné prvky, které již jsou v evidenci ekologicky významných prvků evidovány. **Ve vztahu k těmto již evidovaným krajinným prvkům není třeba podávat nový podnět (žádost). Dále se jedná o krajinné prvky, které budou v evidenci do 31. 12. 2019 zapsány (případně bude do 31. 12. 2019 podán podnět k zapsání).**

Změny v evidenci ekologicky významných prvků provádí Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „SZIF“) na základě podnětu (nejčastěji vlastníka, uživatele, orgánu státní správy, obce). Tento podnět lze podat písemně (nikoliv e-mailem), prostřednictvím datové zprávy případně osobně na kterémkoliv pracovišti SZIF, Oddělení příjmu žádostí a LPIS (dále jen „OPŽL“). Bližší informace k podání podnětu lze nalézt na adrese:

https://www.szif.cz/cs/lpis-evidence_ekologicky_vyznamnych_prvku

Kontaktní údaje na jednotlivá pracoviště OPŽL jsou k dispozici na webových stránkách SZIF v sekci kontakty – regionální odbory na adrese <https://www.szif.cz/cs/szif-ro>

Pokud se žadatel dostaví osobně na pracoviště OPŽL, může rovnou navrhované změny osobně projednat s pracovníkem SZIF nad snímkem z ortofotomapy. Pokud krajinný prvek splňuje podmínky pro zaevidování, požadovaná změna se provede a vlastník pak obdrží „Sdělení o provedení aktualizace ekologicky významných prvků“.

Po zaevidování krajinného prvku si žadatel (vlastník) na adrese <http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/> může vytisknout dokument „**Podklad pro uplatnění nároku na osvobození od daně z nemovitých věcí**“ (dále jen „Podklad pro osvobození“). Tento Podklad pro osvobození bude vlastníkově sloužit jako informace o tom, které parcely má zaevidovány do evidence ekologicky významných prvků, dále tento Podklad pro osvobození bude sloužit jako důkazní prostředek v rámci daňového řízení při prokazování nároku na osvobození. Další možnost ověření této skutečnosti bude mít vlastník ve veřejném registru - LPIS na adrese <http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>, z něhož bude moci pořídit Podklad pro osvobození on-line.

Odbornou způsobilost pro ověření, zda se jedná o krajinný prvek uvedený v návrhu zákona, má pouze příslušný pracovník SZIF.

Při zvažování, zda se na zemědělsky užívaném pozemku, nebo na pozemku přilehlém, nachází krajinný prvek, je třeba vycházet z definice jednotlivých krajinných prvků v Nařízení vlády č. 307/2014 Sb., o stanovení podrobností evidence využití půdy podle užitelských vztahů, ve znění pozdějších předpisů, takto:

Skupinou dřevin se rozumí samostatný útvar neliniového typu, tvořený nejméně 2 kusy dřevinné vegetace s nejvyšší možnou výměrou 3 000 m². Za skupinu dřevin se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Stromořadím se rozumí útvar liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a zpravidla s pravidelně se opakujícími prvky. Za stromořadí se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

Travnatou údolnicí se rozumí členitý svažitý útvar, sloužící ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, vymezející dráhu soustředěného odtoku vody z dílu půdního bloku, se zemědělskou kulturou orná půda. Součástí travnaté údolnice může být dřevinná vegetace.

Mezí se rozumí souvislý útvar liniového typu, sloužící zejména ke snižování nebezpečí vodní nebo větrné eroze, zpravidla vymezející hranici dílu půdního bloku. Součástí meze může být dřevinná vegetace, kamenná zídka nebo travnatá plocha. Jedná se o prvek s výrazným protierozním účinkem.

Příkopem se rozumí útvar liniového typu široký nejvýše 6 metrů, jehož hlavní funkcí je přerušení délky svahu zachycením vody s jejím odvedením nebo zasáknutím.

Mokřadem se rozumí samostatný útvar neliniového typu s minimální výměrou 100 m², sloužící k zajištění retence vody v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů podle § 2 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Krajinový prvek mokřad může být evidován na ploše půdního bloku podle § 3a odst. 9 písm. a) a § 3a odst. 10 zákona o zemědělství.

Přechodná ustanovení novely zákona poskytují poplatníkům daně dostatečný dvouletý časový prostor k zaevidování svých krajinových prvků do evidence ekologicky významných prvků z důvodů osvobození novelou zákona vyjmenovaných krajinových prvků od daně z pozemků v nadcházejících zdaňovacích obdobích.

3) Osvobození pozemků v rozsahu, v jakém se na nich nachází příkop, mokřad, močál, bažina, skalní útvar, rokle nebo strž, pokud jde o pozemky ostatních ploch mimo zastavěné území obce, které nejsou užívány k podnikání

V případě osvobození pozemků ostatních ploch, které nelze žádným způsobem využívat, dochází v praxi často k důkazní nouzi při prokazování, že pozemek ostatních ploch nelze žádným způsobem využívat. S ohledem na tuto skutečnost zavádí novela zákona jednoznačnější definici upravenou v § 4 odst. 1 písm. k) bodu 3. Novela zákona zavádí osvobození od daně z pozemků pro pozemky, na nichž se nacházejí taxativně vymezené prvky, a to za předpokladu splnění dalších podmínek. Pro tento účel se vybranými prvky rozumí:

Příkop - útvar liniového typu široký nejvýše 6 metrů, jehož hlavní funkcí je přerušení délky svahu zachycením vody s jejím odvedením nebo zasáknutím.

Mokřad - samostatný útvar neliniového typu s minimální výměrou 100 m², sloužící k zajištění retence vody v krajině s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů dle § 2 odst. 2 písm. i) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Bažina - část terénu s povrchovou vrstvou půdy o tloušťce nad 30 cm trvale nasycenou stojatou vodou nebo po převážnou část roku zamokřenou; je částečně porostlá speciální bažinnou flórou.

Močál - bažina s větším množstvím vody, která pokrývá povrch terénu v menších nebo větších souvislých plochách.

Skalní útvar - je tvaru reliéfu tvořeným skalními horninami. Skalním útvarem je i:

- a) **Osamělá skála** - izolovaný, málo rozlehlý skalní útvar, který výrazně vyčnívá nad okolní povrch, vzniklý procesy zvětrávání a odnosu horniny, ústupem protilehlých svahů nebo vypreparováním odolnějších hornin.

- b) **Skalní suk** - vyvýšenina různého tvaru a velikosti vyčnívající izolovaně nad okolním níže položeným povrchem, tvořená odolnějšími skalními horninami než je okolní povrch.

Rokle - erozní rýha větších rozměrů nebo menší úzké údolí s profilem ve tvaru V s příkrými svahy a úzkým dnem (zpravidla ve skalních horninách).

Strž - přírodní terénní útvar, rýha nebo výmol, vytvořený nadměrnou soustředěnou erozní činností soustředěného povrchového odtoku vody. Výmolem se rozumí protáhlá prohlubenina vzniklá činností tekoucí povrchové vody s profilem ve tvaru U (zpravidla v nezaplněných horninách).

Aby mohl být pozemek v rozsahu výměry **výše uvedeného prvku** osvobozen podle výše uvedeného osvobození, musí být evidovaný v katastru nemovitostí s druhem pozemku ostatní plocha a zároveň se musí nacházet mimo zastavěné území obce a nesmí být užíván k podnikání. Nezabírá-li výše uvedený prvek celou výměru parcely, osvobození se přiznává pouze ve výměře výše uvedeného prvku.

Zastavěným územím obce se podle § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, rozumí území vymezené územním plánem nebo postupem podle tohoto zákona; nemá-li obec takto vymezené zastavěné území, je zastavěným územím zastavěná část obce vymezená k 1. září 1966 a vyznačená v mapách evidence nemovitostí.

Poplatníci, kterým byl přiznán nárok na osvobození dle § 4 odst. 1 písm. k) zákona, avšak na základě novely zákona nemají nárok na osvobození, protože nesplní podmínky pro osvobození pozemků dle § 4 odst. 1 písm. k) ve znění novely zákona, s ohledem na přechodné období mají povinnost podat daňové přiznání k dani z nemovitých věcí až na zdaňovací období roku **2022**. V tomto daňovém přiznání nebudou moci znovu uplatnit dříve uplatněné osvobození.

Aktuální stav legislativního procesu sněmovního tisku 509 (resp. senátního tisku 150) je veřejnosti dostupný na webových stránkách Poslanecké sněmovny ČR (www.psp.cz).